

ERKLÆRING OM PARTSHJELP

til

Høyesterett

Oslo, 17. mars 2026

Vår ref.: 702616-101

Sak 25-164215SIV-HRET

Ankende part: Staten v/Klima- og miljødepartementet og
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten v/ advokat Karen Mellingen

Ankemotpart 1: Norges Naturvernforbund
Mariboegate 8, 0183 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Asle Bjelland, CMS Kluge Advokatfirma AS

Ankemotpart 2: Natur og Ungdom
Myrens Verksted 3C, 0476 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Amund Noss, CMS Kluge Advokatfirma AS

**Partshjelper for
ankemotpartene:** Norske Lakseelver
Postboks 9354 Grønland, 0135 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Amund Noss, CMS Kluge Advokatfirma AS

Saken gjelder: Gyldigheten av statlige tillatelser til deponering av gruveavfall i Førdefjorden

**CMS Kluge Advokatfirma
Stavanger**
Olav Kyrres gate 21, Herbarium
Postboks 277
4068 STAVANGER

Tel: 51 82 29 00
Fax: 51 82 29 01
E-post: post@cms-kluge.com

CMS Kluge Advokatfirma Oslo
Bryggegate 6
Postboks 1548, Vika
0117 OSLO

Tel: 23 11 00 00
Fax: 23 11 00 01
E-post: post@cms-kluge.com

CMS Kluge Advokatfirma Bergen
Allehelgensgate 2
Postboks 394 Sentrum
5805 BERGEN

Tel: 55 21 98 00
Fax: 55 21 98 01
E-post: post@cms-kluge.com

Organisasjonsnummer

913 296 117 MVA

Bank
9685.27.21690 (driftskonto)
8396.07.70946 (driftskonto EUR)
9685.27.21755 (klientmidler)
9685.27.54068 (eiendomsmegling)
SWIFT: HANDNOKK

1 INNLEDNING

Norske Lakseelver erklærer med dette partshjelp i saken til fordel for ankemotpartene Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b. Saken gjelder spørsmål av stor prinsipiell betydning, både hva gjelder innholdet i en helt sentral bestemmelse i norsk miljørett og hva gjelder ideelle organisasjoners adgang til domstolskontroll av lovligheten av forvaltningens vedtak.

I likhet med miljøorganisasjonene mener Norske Lakseelver at Borgarting lagmannsrett korrekt har lagt til grunn at de fire vedtakene som saken gjelder er ugyldige og at statens anke skal forkastes. Norske Lakseelver slutter seg fullt ut til de påstandsgrunnlag som miljøorganisasjonene gjør gjeldende for Høyesterett.

2 GRUNNLAGET FOR PARTSHJELP

Tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b bestemmer at partshjelp skal tillates for «foreninger og stiftelser ... med oppgave å fremme særskilte interesser, i sak som ligger innenfor deres formål og naturlige virkeområde etter § 1-4».

Norske Lakseelver er en partipolitisk nøytral og landsomfattende forening for forvaltningslag eller tilsvarende sammenslutninger i vassdrag med anadrom laksefisk. Norske Lakseelver representerer forvaltningslag i 129 lakseførende vassdrag. Medlemslagene er spredt over hele landet fra Lakselv og Kongsfjordelva i nord, til Mandalselva og Audna i sør. Gjennom medlemslagene representerer Norske Lakseelver om lag 10 000 fiskerettshavere. Det utgjør ca. 70 % av alle rettighetshavere til laksevasdrag i Norge.

Norske Lakseelvers formål er fastsatt slik i vedtektenes § 2:

NLs formål er å ivareta medlemslagene, øvrige forvaltere og allmennhetens interesser med bevaring, bruk og utvikling av de ressurser som knytter seg til ville anadrome laksefisk, herunder laks, sjørøret og sjørøye, i henhold til lakse- og innlandsfiskeloven.

NL skal:

- *Arbeide for å sikre en langsiktig bærekraftig forvaltning av fiskestammene og fiskeressursene.*
- *Bistå medlemslagene med å tilrettelegge tilbud og aktiviteter for alle.*
- *Bistå medlemslagene i organisering og drift av lakseelver i tråd med lovkravene.*
- *Sikre naturgrunnlaget og rammebetingelser for anadrom laksefisk gjennom kontakt med offentlig forvaltning og politiske myndigheter.*
- *Være den viktigste kunnskapsformidleren i politiske saker om anadrome laksefisk.*

Ankesaken gjelder tillatelse til å deponere totalt 170 millioner tonn gruveavfall i Førdefjorden i flere tiår fremover. Havforskningsinstituttet har uttalt at deponeringen ikke representerer en bærekraftig bruk av fjorden.

Førdefjorden er i dag beskrevet som ren og med en uvanlig rik biologi – med flere arter enn gjennomsnittet på Vestlandet. Fjorden karakteriseres som en relativt upåvirket fjord med rene bunnsedimenter, rik bunnfauna, koraller, svamper, viktige gytefelt og oppvekstområder for kysttorsk, gyteområder for kveite, breiflabb og sild, samt tilhørende vassdrag med elvemusling og ål.

Den nordatlantiske laksevernkonvensjonen (NASCO) slår fast at Norge har et særlig ansvar for å bevare ville laksestammer, ettersom Norge har en svært stor andel av verdens ville lakseressurser. I tråd med dette innførte Stortinget en ordning med nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder, og i 2007 ble ordningen utvidet til å omfatte indre deler av Førdefjorden. Formålet med ordningen er å gi et utvalg av de viktigste laksebestandene i Norge særlig beskyttelse mot inngrep og aktiviteter i vassdragene og i de nærliggende fjord- og kystområdene.

Selv om tiltaksområdet for Engebøprosjektet ligger utenfor Ålasundet, som er ytre grense for den nasjonale laksefjorden, vandrer laks fra Nausta gjennom området som utvandrende smolt, innvandrende gytefisk og utvandrende vinterstøing. Laksestammen i det nasjonale laksevassdraget Nausta og andre laksestammer i Førdefjorden må vandre gjennom det planlagte deponiområdet til og fra oppvekstområdene i havet.

Norske Lakseelver påpekte allerede i 2015 at tillatelse til sjødeponi ikke burde vært gitt i lys av den usikkerheten om effekter for laks som fremgår av konsekvensutredningene. Det ble understreket at laksen, både direkte og indirekte, vil kunne bli negativt påvirket. Gruveavfall i Førdefjorden vil skape en økologisk ørken med reduserte næringsmuligheter for utvandrende laksesmolt.

Villaksen er nå kategorisert som nær truet på den norske lista over rødlistede arter. Ifølge Vitenskapelig råd for lakseforvaltning var 2024 et historisk dårlig år for norsk villaks.

Norske Lakseelver har vært engasjert i saken over lang tid og har tidligere påklaget de tillatelsene som nå er kjent ugyldige av Borgarting lagmannsrett. I tillegg har Norske Lakseelver vært involvert i klager til ESA.

Det er svært viktig for Norske Lakseelver at vanndirektivet etterleves og får full virkning i norsk rett. Det er også viktig at klare brudd på vanndirektivet, slik som i den foreliggende sak, kan konstateres og korrigeres i de nasjonale domstolene. Det er derfor klart at saken direkte berører Norske Lakseelvers formålsfestede interesser og medlemmer.

Ankesaken reiser prinsipielle spørsmål om vern av vannforekomster med betydning langt utover den konkrete saken. I Norge har vi nærmere 36 000 vannforekomster. Vi har mer enn 243 000 vann og innsjøer som er større enn 2 500 kvadratmeter, og et kystvannsareal innenfor grunnlinjen på omtrent 90 000 km². I 2009 bestemte Stortinget at EUs vanndirektiv skulle innlemmes i EØS-avtalen. Vanndirektivet etablerer et felles europeisk forbud mot forringelses av vannressurser. Et kjernepunkt i formålet med Norske Lakseelvers virksomhet er å bidra til at tillatelser til å forringe vannressurser ligger innenfor den strengt begrensede kompetansen som forvaltningen er gitt i vannforskriften og vanndirektivet.

Ankesaken gjelder spørsmålet om hvilke interesser som kvalifiserer som «tvingende allmenne hensyn» som kan begrunne unntak fra forringelsesforbudet. For Norske Lakseelver er det sentralt at Høyesterett, i likhet med EFTA-domstolen og Borgarting lagmannsrett, fastslår at private kommersielle interesser ikke kan begrunne et unntak fra forringelsesforbudet. Det samme gjelder hensynet til offentlige skatteinntekter, sysselsetting og andre ordinære virkninger av næringsvirksomhet som går med overskudd. De hensyn som denne sakens utslippstillatelse er begrunnet i, vil etter Norske Lakseelvers syn helt uthule det vernet av vannforekomster som vannforskriften og vanndirektivet er ment å gi.

Norske Lakseelver har registret at staten i denne rettsprosessen og i kongelig resolusjon av 23. mai 2025 nå begrunner forringelsen av Førdefjorden med hensynet til tilgang på kritiske mineraler. Dette hensynet var imidlertid ikke fremhevet i vedtakenes egne begrunnelser, og heller ikke i grunnlaget for høringsrundene forut for vedtakene. Selv om dette er interesser av en art som etter omstendighetene vil kunne utgjøre et tvingende allment hensyn, finner Norske Lakseelver det svært betenkelig at staten for å forsvare vedtak i domstolene introduserer et helt nytt hensyn som skal gi adgang til å forringe Førdefjorden, uten en forutgående konkret analyse av realiteten i hensynet, og uten at offentligheten, herunder Norske Lakseelver, har fått anledning til å medvirke gjennom høringsuttalelser mv. I likhet med miljøorganisasjonene gjør Norske Lakseelver gjeldende at dette er i strid med vannforskriften og vanndirektivet med tilhørende praksis.

I forlengelsen av dette finner Norske Lakseelver det ytterligere betenkelig at staten også gjør gjeldende at ankemotpartene etter den kongelige resolusjonen av 23. mai 2025 ikke lenger har rettslig interesse i å få dom for at de omtvistede vedtakene er ugyldige. Ettersom den kongelige resolusjonen begrenser seg til å gi en ny etterfølgende begrunnelse for utslippstillatelsen som staten mener er gyldig, vil statens standpunkt innebære at forvaltningens plikt til å foreta en reell oppdatert omgjøringsvurdering omgås, og at ideelle organisasjoner, herunder Norske Lakseelver, i praksis fratas muligheten til å be om domstolskontroll for å avklare retts-tilstanden. I dette tilfellet gjelder saken forståelsen av en helt sentral miljøbestemmelse der en ugyldighetsdom også vil måtte medføre at vannforskriften og KLDs veileder til forskriften blir korrigert. I likhet med miljøorganisasjonene gjør Norske Lakseelver gjeldende at kravet til rettslig interesse er oppfylt.

Norske Lakseelver har merket seg at Norsk Industri har fått tillatelse til å opptre som partshjelper. Norske Lakseelver ønsker å representere den delen av norsk næringsliv som mener det er viktig at Norges forpliktelser etter EØS-avtalen etterleves fullt ut, også på miljøområdet.

På denne bakgrunn mener Norske Lakseelver at vilkårene for partshjelp i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b) er oppfylt. Når erklæringen om partshjelp begjæres etter at anken er tillatt fremmet, følger det av blant annet HR-2013-02143-U at kravet om «særlige grunner» i tvisteloven § 30-7 første ledd får analogisk anvendelse. Også dette vilkåret er oppfylt. Det vises til at Norske Lakseelver slutter seg fullt ut til de påstandsgrunnlag og bevisførsel som miljøorganisasjonene gjør gjeldende, og at sakens karakter ikke endres av partshjelpen.

Dersom staten skulle bestride partshjelpen vil Norske Lakseelver inngi supplerende merknader.

Norske Lakseelver vil representeres av Natur og Ungdoms prosessfullmektig. Innleggene til miljøorganisasjonene og Norske Lakseelver vil bli samordnet, og partshjelpen vil ikke ha betydning for den tid som er satt av til ankeforhandlingen.

* * *

Oslo, 17. mars 2026

CMS Kluge Advokatfirma AS

Amund Noss
advokat